

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی .

مدبری : آق چوره اوغلی یوسف .

صافی ۱۶

۱۴ - زیران ۱۳۲۸

یل ۱

عقدایلیسی دیمکدر. واکر دیونک علی العاده و فوق العاده اوله رق اطفاسنه صرف ایدیلن باریلر، یکی بورجلرک فائضلربی اوده مک اوغورنده ویرلش اولسه ایدیلر، بوکون اون درت میایون لیرالق یکی بر استقراض عقد ایدیله بیلیردی .

ذاتاً آوروپا مالیوننک هیچ اولمازسه بورجلرک فوق العاده اوله رق اطفاسنی طلبدن واز کچمه ملری بوامکانلردن ایلری کلکده در : آوروپا مالیوننک اصل مقصد وامللری، دولت عثمانیه نك دائمی مالیه مضایقه سی آلتنده بولنه رق آوروپادن یکی یکی تأمینات ایله یکی استقراضلر عقیدینه محبور اولمه سیدر.

بن بوسطرلری یازدیغیم آوانده ، اوروپا مالیونی ، قیصه وعده لی بر بورج ویره رک، دولت عثمانیه نی ده ازیاده کندیلرینه محکوم ایتمک ایچون اوغراشمقده درلر. کرک بوندن وکرکسه دولتی اسارت مالیه آلتنده بولندیرمق اوزره قوالاییلان دیگر واسطهلردن کله جک مقاله مزده بحث ایده جکیز .

یادروس

تربیه و تعلیم

امل (ایده آل) [۱]

« بن تورک عنصری ایچنده آدم قحطلقی کورمبورم ،
تورکلرده اکسیک اولان آدملر دکل ، (ایده آل) در . »

بوشو

افندیلر ، شویله بر کوزوکزی قاپایوب ، استانبولده کچیردیککیز مکتب حیاتی خاطر لایکیز . ابتدایشه ده سکیز : فاتح ، جراح پاشا ، یاخود قرهجه احمد

[۲] بو مقاله اساساً برخطابه در ، طغوز، اون آی اول ، « تربیه بدنیه » قلوبنک برمسامره سنده ایراد اولنمشدی . بوشو افندی نك (۱۶ ایلول ۱۳۲۷) مناقشه قرته سنه یازدینی برمکتوبدن مستخرج فقره بی سوکره دن علاوه ایتدم . مکتوب صاحب نك معلوم انکاری ، سوبله یکی آبی حقیقی ، قلمزه پک دربن قازار واصل او نو تدبیر مضامینده بم . سوزلربی ذکر ایتمک سببی ده ایشته بودر . - آ . ی .

تېمەنك يىمانچىدە ، اسكى ، كىرلى كوموش رىنكىدە ، باشلىرى اكيلىش ،
 بللىرى بوكولاش ، اختيار آخشاب اولرك قارىشىق غلبەلى آردىنە صىقىشوب
 قالمش ، برسيدل اوستىدە ، ياخود بر چىشمە ياندىدە بر طاش مەكتەب ... سىز
 اورادە عم ، تبارك ، قدسمع جزؤلى او قودىكز ، مىزراقلى علم حال ، تجويد
 قرەباش از برلەدىكز ، آزيچق دە تورىكە عبارە سو كدىكز . خواجە افندىكز ،
 محەنك امامى ، اوزاق برسلاطين جامەنك خەلىپى اولدىنى ايچون ، مەكتەبە دائىما
 كەلمىزدى . « قالفەندى » ، جوجقلىك چانطەلىرى ، سفر طاشلىرىنى طاشىر ،
 جوجقلىرە ايكيىدە بردە ، « افندى بابا كە سويلەك آ ، بكامست اوستىدن كىەك
 يىنى آليورسىن .. » ياخود « اودە قەوۋە شكرى يىتمەش ، نە اولور بك باباك
 براوقەشكر آليورسە ... » دىە يالوارىر . بويلە بر خليفەنك ، شاكر دلرىنە قارشى
 حكىم ونفوذى ، تربوى تاثيرى طيبىيەيىچ يوقدر . آردىر « خواجەندى » نك
 اوغلى ، يىكنى ، اقرباسى حافظ افندىدە ، ساغلام وجان ياقان صوباسىلە ظەهور
 ايدىر . حافظ افندى ، مەكتەبكە كور قىچ سىياسىدەر . جزؤ دىكلىتمەك ايچون او كىنە
 كىتمەدن اول ، خەتتى يوشاقق ايچون ، خواجەيە حاضر لانان هفتەلقلىر او كا
 تقديم اولونور . خواجە ، قالفە ، حافظ افندىلر يوق كىن ، مەكتەبە بر جور جوناڧەر ،
 كىدەر : جزؤ كىسەلىرى هوادە اوچار ، مىندىرلر برىرەدن او برىرەيە طوب
 كەلسى كى فىرلاتىلەر ، يدى سىكز ياشاق جوجوقلىك يىچ ايشتمەمەسى لازىمكىن
 سوزلر حايقىرىلەر ... حاصلى محە مەكتەبىدە مان يىچ بر شى او كىرە تىلەمىز ،
 مەكتەبكە شاكر دلرىنە اىي تربىە ويرەيىلەك يىچ بر مىرىسى يوقدر . اوت ،
 محە مەكتەبلىرىمىز بك چوق قىصورلىدەر .

لىكن افندىلر ، محە مەكتەبلىرىنك بوتون بوقىصورلرلە برابر ، مەهم ، بك مەهم
 بر كالىرى واردەر . محە مەكتەبلىرىدە ، اوتەندىرى يرلىشمەش ، كوكلىشمەش بر غىنە ،
 بر فكر ، بر « امل » ، برايدە آل ، كىندىلىككىدن ، شعورسىز ، عادتا سوق طيبىي
 ايلە تەقىب اولنور . اغلب احتمال ، خواجە و قلفە افندىلر ، بويلە مەين بر
 فكرە خەمت ايتىدلىرىدن خەبەرلى بىلە يوقدر ، اولر ، جانسىز ، شعورسىز
 ما كىنە كىي جاللىشلىر . فقط شو محەقدەر كە محە مەكتەبلىرىمىز كە جەلەسى ، بك جزئى

بر تعلیم ، ضایت ناقص بر تربیه ایله برابر ، معین بر ایده آله خدمت ایدرلر . محله مکتبلرینک صریح ، قطعی بر هدفی ، بر املی ، بر ایده آلی واردر : کوچوک جوجوقلری مسلمان یایمق ... محله مکتبی ، مسلمان مکتبیدر .

بیلیم سکنز که تعریف ایشدیکم طاش مکتبلرک منعمی ، بویوک جامعلرک ، فاتحک ، سلیمانیه نك ، بایزیدک اطرافنی قوشاتمیش ، اوجامعلر قدر صاغلام ، اوجامعلر قدر قدیم طاش مدرسه لردر . صبیان مکتبلری ، مدرسه لرک ابتدایه لری تعبیر آخرله مدرسه لر ، ابتدایه لرک اعدادیه و عالیله لریدر . مدرسه لردده ، محله مکتبلرینک هدفی ، املی ، ایده آلی تعقیب اولنور . محله مکتبلریله مدرسه لر برکل ، تام بر تعصو تشکیل ایدرلر ؛ آره لرنده فکری ، عضوی مناسبت واردر . مدرسه لردده ، مکتبلر کی ایده آلی مسلمان یتشدریمکدر .

افندیلر ، رجا ایده رم ، فکریمی یا کلش آکلامایکیز : بن شمدیکی استانبول مکتب و مدسه لرینک ایده آللرینه ایریشه بیلدکلرینی ، یعنی حقیقی معناسیله بر مسلمان یتشدریمهیه موفق اولدقلرینی اصلاً ادعا یتیورم . یالکیز دیورم که بونلرک معین بر امللری ، ایده آللری واردر ؛ بونلر مسلمان یتشدریمک استیورلر . ایشته اوقدر . — نانیاً بو ایده آلک حد ذاتنده بر قومک حیات و سعادتنه کافیل اولوب اولمادیغنی ده آراشدریمیورم . بو آیروجه بر مسأله در ، و بحثک موضوعندن خارجدر .

انجق شونی ، تکذیب اولنمقدن اصلاً قورقیه رقی اوکه سوره بیلورم که دین اسلام تام بر ایده آلدز . اسلامک هر دین ، هر ایده آل کی بر متافزیتی ، (مافوق الطبیعاتی) ، بر ائیککی (اخلاقی) وار . اخلاقیاتنده فردک ، خالقنه ، کندینه ، منسوب اولدینی جمعیته ، یبانهجی جمعیتلره و او جمعیتلرک افرادینه قارشى وظائفی واضحاً تعیین ایدیلشدر ؛ و بو وظیفه لردن خالقک ، جمعیته ، افرادک حقلری طوغمشدر . حاصلی هر بر مسلمان ، حیاتنده اوکنه حقیقه جق مسأله لرک حلنی تابع اولدینی او ایده آلدن استخراج ایده بیلور ، بناء علیه دین اسلامی ضایعامل اوله رقی آلان بواصول تدریس نظری اوله رقی کندیی کندینه کافی و نامدر .

شمعی افندیلر ، محله مکتبہی بتیروب ، امتحان طوتهرق ، تالی مکتبه
 کیردکن صوکره کی تحصیل حیاتی کوز اوکنه کتیریکنز . معلملریکنز کیمی
 عسکر ضابطی ، کیمی قلم افندیسی ، کیمی آمریقان قولله زنده اکال ایتیش برارمنی ،
 کیمی آلیانس اسرایلندن جیقمه بریهودی ، کیمی قونییه مدرسه سنده ختم
 کتب ایتیش برصاریقلی ... ایچلرنده بعضاً آوروپایه شویله کیدوب دولاشوب
 کلن بکار ، مولوی درکاھنده چله طولدیروب سکه کیمش درویشلرده بولونور .
 واقعاً بونلر حساب ، هندسه اوقوتورلر ، صرف عربی ویا تورکی اوکره تیرلر ،
 رسم ، جناسیتیق یابدیرلر ، یعنی فکر وایده آللرندن همان هیسج برشی طبله لرینه
 القایه قالدشمزلر ... فقط بن قطعاً معتقدم که هر یکیتک بریوغورت یشی اولدینی
 کی ایده آللری مختلف معلملرکده ایده آللرینه کوره درس ویریشلری واردر :
 متصوف بر معلمدن ، یاخودده دهری بر معلمدن اوکرندیکم هندسه بنده ایکی درلو
 تأثیر براقیر ... فکر وامللری متخالف معلملرک تأثیری ، طلبه ده قرارسزلق ،
 ابتدائی برریبلیک ، مساکسزک ، اعتقادسزلق ، ایده آلسزک اوپاندیرر . رشدی
 واعدادی مکتبلریتمزده ، معلمک متناقض ، متصادم فکرلرینی تنظیم ایده جک ،
 هپسنگ فوقنده واضح وپارلاق برغایه امل کوستروب ، طلبه یی اوکا طوغری
 سوق ایلیه جک معین و قطعی بر اخلاق ، بر تربیه یوقدر . ابتدایشه دن ، تالی
 مکتبه کچن چوجق طالغهلر آره سنده قالمش ، یلککنسز ، دومنسز برتکنه یه دوز ،
 بر طرفه یورویه مز ، بر شینه قوتله اینانامز ، حتی معنوی برشی سوه مز بیله ..
 اونودولما ملیدرکه ، تالی مکتبلره یوکسه ان چوجغک سنی ایارولمش ، حسی ،
 فکری ترقی ایتیش ، مادی ومعنوی احتیاجلری آرتمشدر . سودیکی ، طاپندینی
 بر ایده آل بولمازسه ، ۱۷ ، ۱۸ یا شلق کنج ، صرف مادی ، جسمانی ذوقلرک
 برستشکاری اولق یولنی طوتار . اوزمان ، کنجک ایده آلی ، حیوانی حیاتدن
 اعظمی استفاده ایتک اولور . کنج ، اک پس ، اک عادی معناسیله بره پی کوریه نه
 کیلور . سنک ایارولمه سیله پی کورینلک ده ترقی ایدر . عالی مکتبده ایکن ،
 عالی مکتبی بتیروب حیاته قاریشدینی زمان ، بوایده آلسز آدمک ، املی صرف

شخصی ، بدنی و مادیدر . او ، آرتیق اک قبا ، اک قبیح برانیدیوید و آلیست ،
سانسو آلیست ، بر خود پرست اولمشدر . کندندن ، نفسندن ، نفس نفیسنندن
باشقا کیمسه بی و برشیئی دوشونمز . دوشوندیکی آنجق ممکن اولدینی قدر جوق
وایی یمک ، کوزل کوشکده ، اعلا یالیده اوطورمق ، جوق یاره صاحبی اولمق ،
جوق ذوق و صفا سورمکدر . منسوب اولدینی هیأت اجتماعییه دائر اندیشه سی
اولانلرله آکنیر ؛ بوزوالیلر ، اونک نظر نده ، عقلده فقیر ، بر طاقم ساده
دلدر . بویزانس ایکورینک خلاصه فلسفه سی ، ضیا پاشانک معهود بیتده
مندجدر :

ایچ باده ، کوزل سو وار ایسه عقل شعورک ،
دنیا وار ایمش یا که یوق اولمش نه امورک !

افندیلر ، برسوء تفهیمه میدان ویرمه مک ایچون چارچابوق سویلیه بی که
بن بزم تالی و عالی مکتبلریمز ، یالکز بویله نیلر یتشدیریور ، دیمیورم ،
اومکتبلردن البته ایده آلیستلرده چیقمشدر . اما مملکت مزده حقیقه
ایده آلیست اولانلر اوقدر آز ، بونلرک تخطر اولنلری اوقدر کوچ درکه
شمدی دوشنیورم ، دوشنیورمده فامق کمال ایله شهید شوکت و ممتازدن باشقه
هیچ بر کیمسه بی خاطر لایامیورم . کرک بونلرک ، کرکسه دیگر عثمانلی تورک
ایده آلیستلرینک ، بر ایده آل صاحبی اولمه لرینه ، مکاتب نظامیه مزک خدمت
ابتدیکی ، اونلرک ایده آللری مکاتب نظامیه مزک تولید ایله دیکی هیچ دعوی
اولنه بیلورمی ؟ وطن و ملیت ایده آلی بزم مکتبلریمزدن دکل ، تصادفاً الخیزم
کجن اجنبی کتابلردن ، یا خود اطراف مزده ، ایچمزده یاشایان یابانجی مللرک
فعالیتندن اوکرنک ... شوسویلدکاریم آجی ایسه بیله حقیقت دکلیدر ؟

تالی و عالی مکتبلرده کچیردیکم زمانلری هنوز اوتتمادم . اعدادیه نک ایکنجی
صنفده درکه بنم دینی ایده آله قوتلی مربوطیم کوشه مهیه باشلامشدی . بو ، روحده
شدید بر بحران ، براضطراب تولید ایدیوردی . اطرافده براستناد نقطه سی ،
خلاصکار برآل ، مرشد بردماغ ، بر فکر آرایوردم . هیات ! قوزموغرافیا ،

توركلرك فائده سنه چالیشانلردن :

ميرلي باشلار آلتى ياك ليراده زياده اعانه وېرمنه اولاره نورك مېليونى

محمد عروج

« نورك بوردى » نك لهجهسى

۱۶ نجى صايفه علاوه

مثلاث ، ماكنه اوقويان ، وولتهرى ، وولتهى آز چوق حجالهين ، دليقانليفلك
 وردىكى اعتماد وحى غرور نفسله تنقيد وانكاره هوسكار بولونان بزكنجلره ،
 دين ايدى آلنى نفع ايچون ، ايكى هفته ده ، بىضا ايدى برمكتبه اوزرايان عقائد
 معلمى ، همان هر درسندى :

چاليش عسكر لككده بىدم اول عبدالحميد خانه
 كه امرينه اطاعت حكم قرآن ايله نابىدر ..

يىتك حكمتى تكرر وتفسيرله اوزراشير ، اوكا معاونلك ايدى طابورامامى
 افندى ايسه ، - احتمال كنجلرك مراقبى جلب ايله ديكلته بيلمك ورساعتلك
 زمانى كورولتوسزجه يكيروب ، نوبجى ملازمندن نكدير ايشتممك ايچوندر -
 متصل غسلك شرائط واحكامنى سويلر ، طور يردى ...

بونلكه برابر اعتراف ايدرم كه مملكتمزده الكزياده ايدى آليست يقشدير
 مكتبلىر ، ينه عسكر مكتبلىرىدر . شهيد شوكت وشهيد ممتاز بلكر عسكر ضابطى
 اسحق سكوتى عسكر حكيميدىر . ملاكى مكتبلىردن چيقان ايدى آليستلرك ،
 چار چابوق انى كورينلكه تنسخ ايتدكلرىنى اوج ، دىرت سنه لك حيات انقلاب
 يك بارز كوسترمديمى ؟ ..

افنديلىر ، نظاميه مكتبلىرىمىزك ، نه دىنى ، نه مىلى ووطنى ، ونه ده ديكر قوى
 بر ايدى آل وىرمه مدكلرىنى عرض ايتدم . فقط اوقومش آدملىرىمىزك مشترك بر
 ايدى آلدن محروم اولماليىنه بر مهم سببده ، مملكتمزده كوك صالمش يىبانجى
 مكتبلىر ، يعنى اجنبى مكتبلىرىدر . دقت بويوروكىز ، روم ، ارمنى ، بولغار
 ويهودى مكتبلىرىدن بحث ايتيمورم . اوللىرى لقصد موضوعمدن خارج براقيورم .
 يىبانجى مكتبلىردن مرادم ، فرانسىز فرملرلىنك ، سورلىرىنك ، آليانس فرانسىزك ،
 ايتاليان دانته آلكيهىزى جمعيتلك ، آمريقان وانكلير مسيوزلىرىنك ، آلمان
 باپاس ويا معلملىرىنك آچدقلىرى مكتبلىردىر . بونلكه هر برى اوغللىرىمىز ،
 قىزلىرىمىز ، زوجهلىرىمىز ، زوجهلىرىمىز ، آفالىرىمىز ، بابالىرىمىز كندىنجه بىفكر ،
 دنيايه برنظر ، برغايه امل وىرمكده در ؛ هيات عموميه سندن غيرمتجانس ،

متضاد ، انتظامسز بر ایدہ آلر کومہسی حاصل اولیور . یسانجی مکتبلردن اوقویوب چیقمش افراد ملت ، کندی مکتبلریمزدن بر ایدہ آل استحصال ایدہ مہمش وطنداشاریلہ قاریشہرق ، ملتہ کی ایدہ آسزلکی ، یاخود ایدہ آل آنارشیدنی بوسبوتون آرتدریور .

افندیلر ، ایدہ آسزلک ویاخود ایدہ آلدہ انتظامسزلق ، برہیات اجتماعیہ ایچون پک وخیم ومہلک بر حالدیر . بو حال ، ہیأت اجتماعیہی ایچندن بیر ، یاخود مختلف حتی معکوس طرفلرہ چکر . ایدہ آلرک جو غلامسی ، قوی و غلاب بر ایدہ آلاک وجودینہ مانعدر : موجود ایدہ آلردن هیچ بریسی ، ہیأت اجتماعیہ امللرینک محصلہسی ، غایہسی دکل دیمک اولور .

بیلورسکزکہ وقایع تاریخیہنک مؤثرلری ، تکامل بشرینک عامللری بر طرفدن اسباب مادیه ایسہ ، دیگر طرفندن اسباب فکریہدر . فکری سببلرک تأثیری ، اوقفکرلرک قوتیلہ متاسبدر . بویوک وقعہلر ، شدتلہ ایمان ایدیلش فکدرلرک ، یعنی مؤمن بہ ایدہ آلرک نمرہ لریدر . ضعیف ایمانلی کیمسلر ، بویوک ایش کورہ مزلر . دینلرک ظهور وانتشارینی دوشونکیز : نصرانیت شہیدلرینی ، اسلام مجاہدلرینی خاطر لایکیز . «لوتہر» ک ، کندینسی دیری دیری بہ یاقوب کوانی درت بر اطرافہ صاوورہ بیلہ جک بر مجلس حضورندہ «هیچ بر سوزیمی کیری آلام ، یاردیمچیم الله !» دیہ باضر دیغنی ، علی محمد باب ، شرحہ ایدیلش وجودینہ موملر دیزیلوب ، الکغدار بر اشکنجهیہ دوچار ایدیلدیکی زمان کیریکلرینی بیلہ قیریمقسزین ارتجالاً انشاد قصائد ایتدیکنی ، کوز اوکنہ کتیریکیز . بوتون بوخارق العادات ، بوتون بوکرامات انجیق ایمان سایہ بندہ وجود پذیر اولہ بیامشدیر ...

اگر بر ہیأت اجتماعیہدہ قوی ایمانلی بر کتله کزیدہ بولنمازسہ ، امین اولمیدرکہ اوہیات اجتماعیہنک ترقیدی شویلہ طورسون ، بقای وجودی بیلہ شہہیہ دوشر ...

افندیلر ، حقیقتہ طوس طوغری باقالم ، حقیقتہ یوز یوزہ کلکدن

جکڼیرسهک ، غائب ایدم جک ، هر حالده حقیقت دکلدرد . هیأت اجتماعیهمزده ، قوی ایمانی بر کتله کزیده بی بن مع التأسف کوره میورم . بو یوقلق ، یاریم ساعتدن بری عرض ایتمک ایسته دیکم سبیلرک آجیقلی نتیجه سیدر .

هیکیز خاطر لارسکیز که عثمانلی نامنی آلان هیئات سیاسیہ ، تاریخ عالمده بویوک وشانلی ایشلر کورمشدر . فقط بو بویوک وشانلی افعالی ، او هیئاتک بر زمانلر موجود مطرد تربیه سی ، معین ایدم آلی ، قوی ایمانی حاضر لامشدی . اعتراف ایتلی یز که بوگون هیئات اجتماعیهمز نه او مطرد تربیه یه ، نه او معین ایدم آله ونه ده او قوی ایمانه مالک دکلدرد ... واقعا ، ۳ ، ۵ سنه اول موفقیت وشرفله متوج بر حرکتک شاهدی اولدق . کنج تورکلرک غلبه سی ایچون ده بر ایدم . آلاری ، واو ایدم آله ایمانلری لابد ایدی . انجق وقایع متأخره کوستریورکه کنج تورکلرک ایدم آلی مثبت اولمقدن زیاده منفی ایدی . یعنی اونلر حالی دکیشدیرمک لزومنه مؤمن ایدیلر ، فقط او حالک یرینه اقامه ایدیلر جک مستقبلی وضوح ایله تعین ایدم میورلردی : تنظیم وانشایه موفق اولامادیلر ..

افندیلر ، بو موفقیتسنزلک ده صریح ، قطعی وعاجل امر ایدیورکه هیأت اجتماعیهمز یاشامق استیورسه ، بر ، صاغلام ومثبت ایدم آل صاحبی اولمیدر . اوت ، بویله بر ایدم آلی بولمالی یز ، یایمالی یز ؛ کنجلیرمزه ، جوجقلریمزه او ایدم آل داترمنده مطرد ، متجانس وصاغلام بر تربیه ، بر ایمان ویرملی یز ؛ یعنی او ایدم آلی حیاته کچیرملی یز ، تحقق ایتدیرملی یز ...

آه جورده اولغلی

تورکلک دویغوسی عثمانلیلق فکرینه مانع می ؟

هیچ تردد ایتمکسزین ، کندی حسابمه ، جواب ویررم که خایر ! . شمدی یه قادار تورکلکه داتر حسب حال ایتدیکم آدملردن بر قسمتک غافل کوزلرنده مسکین ترددلر او قودنیم ایچین شوسطرلری قارالامغه لزوم کوردم .